

carlberg|christensen

Evaluering
**Sluse- og digeprojekt i
Kerteminde, Kølstrup
og Munkebo**

Udarbejdet af analyse- og rådgivningsvirksomheden **carlberg/christensen** for Kerteminde Kommune og Realdania.

Søren Møller Christensen (partner, projektejer) smc@carlbergchristensen.dk

Emmy Laura Perez Fjalland (projektleder) elpf@carlbergchristensen.dk

Lotte Kofod-Møller (projektassistent)

Udgivet August 2019

Revideret udgave: tilføjelse af kommentar på s. 56 (22. august 2019).

Billede på forsiden: VisitKerteminde
Billede på denne side: VisitKerteminde

Indhold

Del A: Indledning s. 04

Undersøgelsens formål, grundlag
og gennemførelse

Del B: Analyse s. 08

Projektets historik, informanter,
tematikker, ståsteder og
argumenter

Del C: anbefalinger s. 46

Del D: Kommentarer s. 54

Del A

Indledning

Formål og grundlag

Denne rapport formidler en evaluering af et sluse- og dige-projekt, som i efteråret 2018 blev nedstemt af de berørte grundejere. Projektet skulle have stormflodssikret Kerteminde, Munkebo og Kølstrup mod havvandsstigninger og stormflod og blev oprindeligt initieret af en gruppe borgere i 2009 efter en omfattende oversvømmelse i 2006.

På Realdanias og Kerteminde Kommunes foranledning har den uafhængige rådgivnings- og analysevirksomhed carlberg/christensen gennemført en *kvalitativ undersøgelse* af, hvorfor projektet blev stemt ned, og hvorfor processen udviklede sig til en konflikt imellem borgere og imellem borgere og kommune. Formålet med denne rapport er, at videregive erfaringerne fra processen i Kerteminde til andre danske byer, kommuner og aktører, som står overfor at skulle deltage i kyst- og stormflodsprojekter i de kommende år.

carlberg/christensens opgave har været at indsamle erfaringer, perspektiver og refleksioner fra aktører, som har haft centrale roller i processen og projektet – uanset om de har været fortalere, modstandere, delvis for eller imod eller medarbejdere på projektet. Det har været centralt at forstå, hvordan de enkelte personer har oplevet processen, herunder forskellige situationer og hændelser, samt at få præsenteret de forskellige argumenter og forslag til, hvordan processen og projektet kunne have været grebet anderledes an.

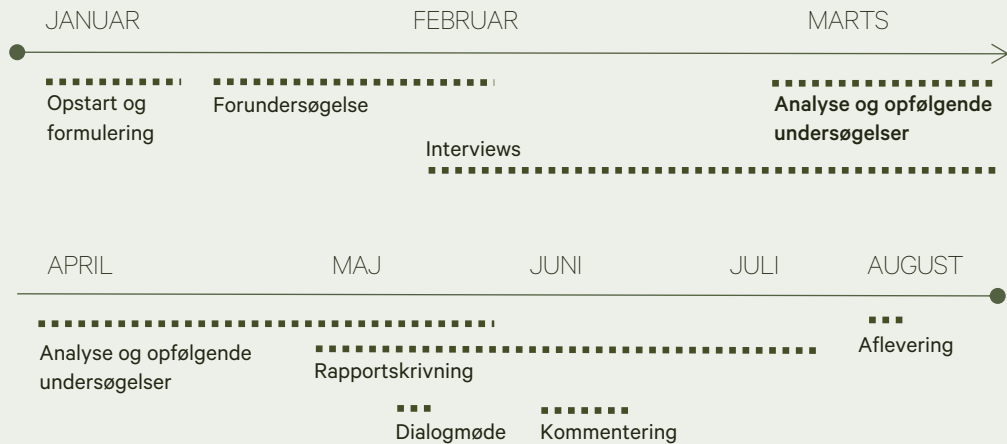
Undersøgelsen

Undersøgelsen baserer sig primært på 17 semistrukturerede, kvalitative interviews af udvalgte aktørers erfaringer, fortællinger, argumenter og perspektiver på processen, udviklingen af og argumenterne omkring det daværende kyst- og stormflodssikringsprojekt i Kerteminde. Hertil indgår dokumenter, referater, redegørelser og projektbeskrivelser fra Kerteminde Kommune og de to daværende sluse- og digelaug, samt læserbreve, interview og artikler i pressen og evalueringer fra andre kystsikringsprojekter i Danmark.

Det har været undersøgelsens primære formål at forstå, *hvorfor* processen omkring kyst- og stormflodssikringen af Kerteminde, Kølstrup og Munkebo i perioden 2011-2018 udviklede sig til en konflikt. Det har *ikke* været formålet at vurdere, hvad der juridisk, teknisk og moralsk har været rigtig eller forkert.

Vi har interviewet seks personer, der har været tilknyttet det de kalder 'Klimasikring i Kerteminde - for et ansvarligt sluseprojekt' og som har defineret sig som modstandere af det konkrete, daværende projekt. Vi har ydermere interviewet seks personer, der enten som borgere eller politikere har været fortalere for det konkrete, daværende projekt, samt interviewet fire embedsfolk fra Kerteminde Kommune, en medarbejder fra Realdania og en medarbejder fra Kystdirektoratet.

Tidsplan for gennemførelsen af undersøgelsen

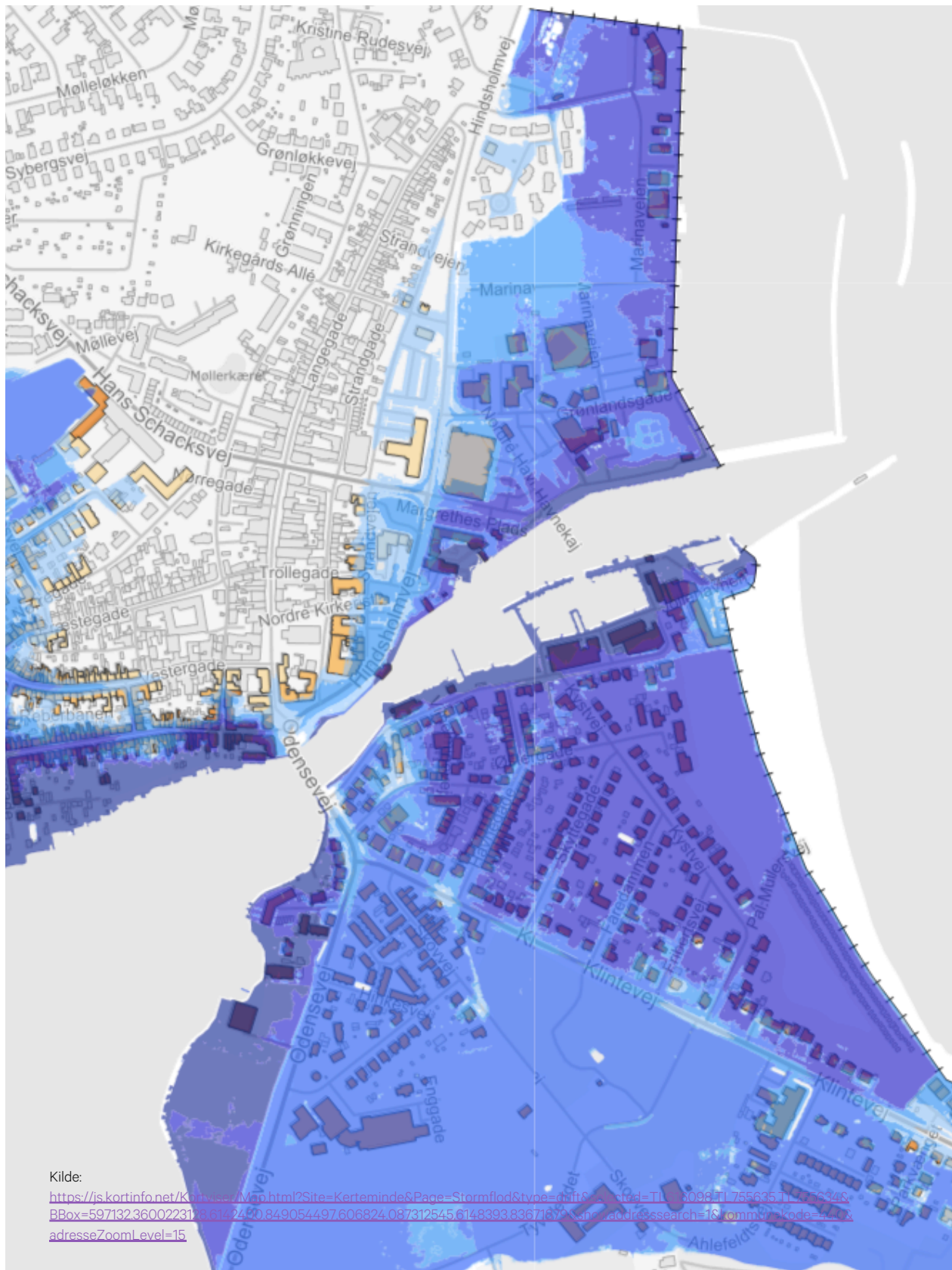
Forud for interviewene fremsendte vi de temaer og spørgsmål, som samtalen ville dreje sig om. Disse handlede samlet set om de interviewedes engagement, argumenter, samt deres oplevelse af processen, samarbejdet og konflikten. Spørgsmålene varierede en smule i forhold til den interviewede, men den interviewedes opfattelse og beskrivelse af hændelserne var i alle interview afgørende og styrende for samtalen. Til interviewene havde vi skitseret en tidslinje, som vi kunne tale ud fra, og hvor den interviewede kunne tilføje, fremhæve og fjerne særlige hændelser, ligesom vi medbragte et kort over Kerteminde for at få placeret aktørerne geografisk.

Efter alle interviewene var gennemført, er materialet blevet analyseret, og resultaterne er blevet præsenteret for deltagerne på et dialogmøde i Kerteminde. Formålet med mødet var at diskutere og verificere analysen. Udover tre personer fra carlberg/christensen, deltog 12 ud af de 17 interviewede. Sluttelig har vi tilbudt at de interviewede kunne gennemlæse og kommentere denne rapport, og såfremt man ønskede det, at få en kommentar med i rapporten (se rapportens del d).

Del B

Analyse

Kilde:
<https://js.kortinfo.net/Kortviser/Map.html?Site=Kerteminde&Page=Stormflod&type=offt&centerlng=TL00309831175563511065634&BBox=597132.3600223178.6142440.849054497.606824.087312545.6148393.83671670&snr=addresssearch=1&kommunekode=526&adresseZoomLevel=15>

Kyst- og stormflods- sikringen i Kerteminde

Kyst- og stormflodsprojektet i Kerteminde var komplekst, fordi det bredte sig over et stort og forskelligartet geografisk område og involverede en stor og heterogen grundejergruppe. Projektet har derudover gennemgået en proces med en lang historik og med mange hændelser og situationer. Vi har set bagud på processen fra et sted, hvor projektet var blevet stemt ned, og stemningen fortsat er anspændt. For informanterne i denne undersøgelse er historikken væsentlig for de forskellige narrativer om processen og projektet. I det følgende har vi derfor forsøgt at udarbejde en tidslinje og skitsere projektet og processens grundlag og historik. Beskrivelsen rummer ikke alle hændelser. Dem, som er fremhævet, er udvalgt, fordi de er afgørende for at forstå projektet som helhed og for at forstå, hvorfor processen udviklede sig til en konflikt.

I november 2006 blev Kerteminde hårdt ramt af en stormflod, hvor vandet steg til + 1,70 meter i havnen, hvorved mange lavtliggende huse blev oversvømmet. Efterfølgende blev skaderne opgjort til cirka 55 millioner kr. Siden da har flere mindre oversvømmelser ramt byen – især Kerteminde by omkring Lillestranden, Fiskergade og Vestergade og lavtliggende sommerhuse ned til fjorden.

I 2009 fandt en gruppe berørte borgere sammen om at finde en løsning på problemet med oversvømmelser og dannede Kerteminde Sluselaug. Sluselaugets foreslog en løsning ved havneindløbet med sluseklapper, der er placeret under vandet, og som kan rejses ved stormflodsvarsel.

Denne løsning blev foreslået for blandt andet at imødekomme kravene for havnemiljøet i fjorden. I forslaget er der ligeledes foreslået højvandsmure på marinaen nord for slusen samt en forstærkelse af digerne på Sydstranden.

Sluselauget anmodede Kerteminde Kommune om at igangsætte et kystbeskyttelsesprojekt jævnfør den daværende kystbeskyttelseslov. Kerteminde Kommune påbegyndte arbejdet hermed i november 2011. Sluselauget havde tidligere været i dialog med rådgivningsvirksomheden Rambøll Danmark A/S og fonden Realdania om projektet. I forlængelse af det samarbejde bad Kerteminde Kommune, med medfinansiering fra Realdania, Rambøll om at udarbejde en forundersøgelse af de tekniske løsninger og budget for anlægs- og driftsudgifter. Denne forundersøgelse lå færdig i 2015 og dannede grundlaget for, at Kerteminde Byråd i december 2015 valgte at forsætte udviklingen af projektet.

Det skitserede projekt rummede en stormflodssikring bestående af slusen, højvandsmurerne og digerne. Projektet skulle beskytte omkring 1.000 private og offentligt bebyggede matrikler og ca. 220 ubebyggede matrikler i Kerteminde, Munkebo og Kølstrup mod stormflod op til 2,20 meter over normal vandstand frem mod år 2050. Slusen kunne holde til en vandstandsstigning på 2,50. Koten 2,20 blev valgt på baggrund af forundersøgelsens anbefalinger, men har været genstand for diskussion gentagende gange.

Projektet vurderedes til at koste omkring 46 millioner samlet set, hvoraf Realdania havde givet tilsagn om at støtte slusen med 14,5 millioner, fordi det var et demonstrationsprojekt, der kunne inspirere andre danske byer med lignende geografiske forhold.¹

I den første redegørelse for projektet² (juni 2016) beskrives det endvidere, at løsningen skulle finansieres ved en partsdelingsmodel, som skulle besluttes af byrådet i efteråret 2016. I redegørelsen fremgår det, at anlæg og drift af stormflodssikringen betales af de sikrede ejendomme, kommunen og forsyningsselskaber ved lånefinansiering og afdrag i forhold til den værdi, der opnås for den sikrede ejendom. Partsdelingen sættes i redegørelsen efter bygningernes placering og ud fra bygningers anvendelse (fx kælder, garager og udhuse). Det var også en del af forslaget, at Kerteminde Sluselaug, som på daværende tidspunkt var en forening med omkring 100 medlemmer, skulle omlægges til et stormflodslaug, der skulle stå for drift og vedligehold af anlægget³. Alle berørte lodsejere skulle være en del af det nye laug, som skulle være ansvarlig for anlæg og den efterfølgende drift og vedligeholdelse. Ud fra referatet fra byrådsmødet d. 26. april 2016⁴ blev det anbefalet, at kommunen skulle være bygherre, fordi:

”det er et stort projekt og fordi det endelige sluselaug ikke er etableret endnu. I processen er det ligeledes en fordel fx, hvis der er uenighed blandt partshaverne og ved lånoptagning til finansiering af projekt. Kerteminde Sluselaug, som har anmodet kommunen om kystsikringen vil indgå som tæt samarbejdspartner og del af projektgruppen i hele forløbet indtil det nye stormflodslaug etableres.”

Henover foråret og sommeren 2016 blev berørte borgere med bidragspligt – ejere af ejendomme, som ligger under kote 2,20 meter – inviteret til et borgermøde og et

informationsmøde, jf. den daværende kystbeskyttelseslovs krav om borgerhøring. Før projektet kunne fremmes af byrådet, skulle Kerteminde Kommune indhente interessetilkendegivelser fra berørte grundejere, og som tillæg til interessetilkendegivelsen lå den første redegørelse for projektet (juni 2016). De berørte grundejere skulle på det grundlag vurdere, om de ville støtte projektet og på stemmesedlen markere, om de ville støtte, at

“Kerteminde Kommune går videre med at etablere kystsikring i form af sluse i havneindløbet, hævet dige og højvandsmure på kommunens grunde. Jeg er indstillet på, at jeg selv skal betale en partsdel, hvis det bliver bygget” eller ”jeg/vi ønsker ikke kystsikring”.

Ud af 1184 berørte ejendomsejere, borgere, foreninger og virksomheder modtog kommunen omkring 450 positive tilkendegivelser og omkring 60 negative. På dette grundlag valgte Kerteminde Byråd at fremme sluse- og digeprojektet ved deres byrådsmøde d. 21. september 2016. På et byrådsmøde d. 27. oktober 2016 blev det besluttet, at der skulle nedsættes et nyt sluse- og digelaug, som endvidere også skulle være bygherre for anlæg og drift af kystsikringen. Dette blev kommunikeret som del af et større informationsmateriale til de berørte parter omkring 1. november 2016 sammen med information om mulighed for at klage samt en invitation til et ’kapitel 1, paragraf 3’-møde efter kystbeskyttelsesloven. Mellem kommunen og modstanderne af projektet har der været uenighed om, hvorvidt nedsættelsen af sluse- og digelauget foregik retmæssigt. Det blev en sag i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som ikke blev afklaret, fordi sagen blev henlagt, da projektet blev opgivet.

Udvalgte hændelser over tid

Det planlagte møde d. 1. december blev ikke afholdt, men blev udskudt til februar 2017. Fra 2017 blev kystbeskyttelsesloven ændret, og sluse- og digeprojektet skulle derefter fungere efter den nye lov. Ændringerne af loven handler primært om:

- at forskellige pligtige informationsmøder og interessetilkendegivelser bliver frivillige,
- at kommunen kan pålægge ejere bidragspligt, herunder forsyningsselskaber,
- at projektet skal i minimum 4 ugers høring,
- og at kommunen kan søge vejledning hos Kystdirektoratet, fx om VVM-pligt, Natura 2000-områder og tekniske og miljømæssige overvejelser

Ændringerne havde betydning for, hvorledes processen og kommunikationen efterfølgende blev tilrettelagt af kommunen og sluselaugene. Konkret betød det blandt andet, at 'kapitel 1, paragraf 3'-mødet blev ændret til et informationsmøde, der fandt sted d. 2. februar 2017. På mødet blev ændringer af kystloven og projektet, herunder de tekniske forhold og partdelingsmodellen, fremlagt, og det blev varslet, at der skulle nedsættes et nyt sluse- og digelaug, fordi det i byrådet var blevet besluttet at flytte bygherreansvaret fra kommunen til sluselaugene. Det stillede en række borgere sig undrende og uforstående overfor, og der opstår uenighed om det rimelige i beslutningen.

I perioden 10/2-12/3 2017 var kystsikringsprojektet i høring. Der indkom i alt 71 svar. 44 handlede primært om finansiering og bygherreansvar, 22 henvendelser drejede sig om opklarende spørgsmål og 5 drejede sig om tekniske fejl i ejer- og bygningsoplysninger. Høringsmaterialet indgik i Byrådets behandling af sagen på mødet 27. april 2017.

Det daværende Kerteminde Sluselaug blev nedlagt, og d. 15. marts 2017 fandt den stiftende generalforsamling for det nye laug 'Kerteminde, Kølstrup og Munkebo sluse- og digelaug' sted. Ved mødet opstod der en del uro: Først ved indskrivningen pga. manglende mandskab til en kompliceret indskrivning baseret på partsdelingsmodellen, senere ved selve diskussionen af projektet og afstemningen, hvor der især var utilfredshed med, at Kerteminde Kommunes og Kerteminde Forsynings stemmer havde større vægt end andre grundet deres større økonomiske part i projektet. Det nye sluselaug blev dog nedsat, og der blev valgt en bestyrelse på fem medlemmer.

Uenigheden omkring projektet centrerer sig på dette tidspunkt om uretfærdighed og uigennemsigtighed ved partsdelingsmodellen, usikkerhed omkring den tekniske løsning, utilfredshed med at projektet ikke er fuldt finansieret af offentlige midler og utilfredshed med, at sluse- og digelaugene er blevet bygherre og ansvarlig for anlæg og drift. Efterfølgende bliver partsdelingsmodellen justeret og revideret, og Kerteminde Kommune og sluselaugene anmoder ingeniørrådgivningsvirksomheden Sweco om en såkaldt Second Opinion på den tekniske del af projektet.

Denne rapport ligger færdig i foråret 2018, men i mellemtiden udviklede uenigheden sig til en decideret konflikt. I denne periode afholdes kommunalvalg, og flere interviewede påpeger, at projektet blev en mærkesag (enten som modstander eller fortaler) og politiseret, hvilket bidrog til, at tonen i konflikten eskalerede.

Ved en ordinær generalforsamling i det nye sluselag d. 30. maj 2018 skulle ændringer ved projektets partsdelingsmodel fremlægges, og der skulle vælges nye medlemmer til bestyrelsen. Igen var der uenighed og

modstand mod projektet, og på baggrund heraf besluttede byrådet ved et byrådsmøde d. 28. juni 2018, at der skulle afholdes en digital afstemning (en stemme pr. ejendom) for de berørte grundejere om, hvorvidt projektet skulle fortsætte. Byrådet besluttede tillige, at de ville følge udfaldet af denne afstemning. Kerteminde Kommune og Kerteminde Forsyning valgte ikke at gøre brug af deres to stemmer for at imødekomme eventuelle tvivl om interesser.

Grundlaget for afstemningen var den reviderede partsdelingsmodel og projektbeskrivelse, og afstemningen foregik i perioden 11.-25. september. Afstemningen faldt ud til et 'nej', og byrådet besluttede ikke at fremme kystsikringsprojektet yderligere. Som følge heraf, og på Kerteminde Kommunes anmodning, førte Realdania bevillingen tilbage. Ved generalforsamlingen d. 24. april 2019 i 'Sluse- og digelaug for Kerteminde, Kølstrup og Munkebo' blev lauget formelt nedlagt.

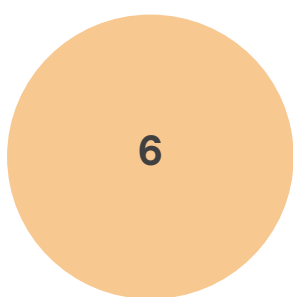
Projektet og processens historik rummer selvsagt flere lag, nuancer og hændelser, end det her har været muligt at fremdrage. Vi har valgt at fremhæve de situationer, som de interviewede har tillagt stor betydning, og som vi har fundet relevante for at forstå, hvordan en uenighed udviklede sig til en konflikt. I det følgende dykker vi længere ned i nogle af de emner, der går på tværs af historikken.

-
- 1 - Pressemeddelelse fra Realdania d. 15. marts 2016:
https://realdania.dk/nyheder/seneste-nyt/nyheder-uden-projekt-2016/pm_sluseklapper-i-kerteminde_150316
  - 2 - Redegørelse for Kertemindeslusen, juni 2016
  - 3 – Redegørelse for Kertemindeslusen, juni 2016, s. 2.
  - 4 – Byrådsmøde referat:
<http://polweb.nethotel.dk/Produkt/PolWeb/default.asp?p=kerteminde07&page=document&docId=32369&itemId=32407>

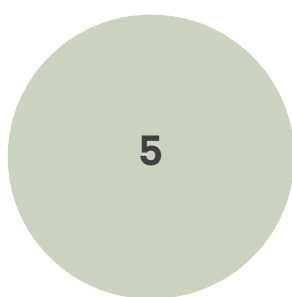

Informanter og tematikker

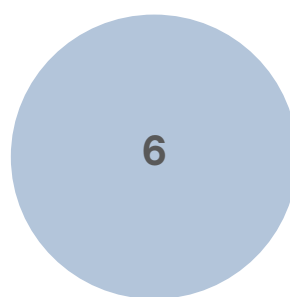
Vi har opdelt informanterne i tre grupper: 1) modstandere, 2) tilhængere og 3) professionelle (embedsværk, Realdania og Kerteminde Forsyning). Opdelingen mellem modstandere og tilhængere udspringer af, at man i det pågældende kyst- og stormflodsprojekt kunne stemme enten for eller imod projektet. Vi har derudover interviewet embedsmænd fra Kerteminde Kommune, en projektchef fra Realdania og en fra Kerteminde Forsyning. Disse organisationer havde besluttet at arbejde *for* projektets realisering. Da denne stillingtagen ikke er udtryk for den enkelte persons stillingtagen, men i stedet et udtryk for deres professionelle virke, har vi samlet disse personer i en selvstændig gruppe.

Modstandere af
løsningen

Tilhængere af
løsningen

Embedsværk, forsyning
og Realdania

I vores samtaler med informanter har vi lagt vægt på deres egen fremstilling og oplevelse af projektet og processen, og de forhold og hændelser, som de vurderer, har haft betydning.

På baggrund af interviewene har vi udpeget følgende syv tematikker, som har forbindelse til måden kyst- og stormflodsprojektet blev udviklet og debatteret. I det følgende vil vi gennemgå disse syv tematikker:

1. Oplevelsen af informationsmaterialet
2. Oplevelsen af dialog og kommunikationen
3. Oplevelsen af projektets historik (tid)
4. Oplevelsen af partsmodellen og organiseringen
5. Oplevelsen af de tekniske løsninger
6. Oplevelsen af risiko
7. Oplevelsen af rimelighed og retfærdighed

I gennemgangen af hver tematik har vi samlet en række udsagn fra interviewene, og for hver af disse har vi markeret hvilke af informantgrupperne, der støtter udsagnet: modstandere (orange), tilhængere (grønne) og professionelle (blå). En markering *betyder ikke*, at alle informanter i den pågældende gruppe tilslutter sig argumentet eller udsagnet, men at en overvejende del af grupperingen tilslutter sig argumentet.

1. Oplevelsen af informationsmateriale

Både fortalere, modstandere og kommunen benyttede sig af informationsmateriale i forbindelse med udviklingen og diskussionen af projektet. Denne tematik forholder sig til arten, materialerne og typen af informationer, som informanterne har reageret på.

Reaktioner på kommunens og sluselaugenes informationsmateriale:

-    Partsdelingsmodellen var kompleks og uigennemsigtig
-    Informationsmaterialet til møder, rapporter og hjemmesidetekst var uigennemsigtigt, for teknisk og omfattende
-   Vi holdt mange informationsmøder, lagde materiale ud og lavede visninger af modellen
-   Vi har forsøgt at være saglige
-   Grundlaget for interessetilkendegivelsen blev radikalt ændret, da bygherreansvaret overgik fra kommune til sluselaug
-    Kommunen lavede fejl i beregninger og udmeldinger - det skabte mistillid

Reaktioner på modstandergruppens informationsmateriale:

- Vi har forsøgt at være saglige
- Vi var nødt til at bruge disse metoder (sociale medier og flyere)
-   Flyerne skabte panik og uro
-    Tonen og materialet var konfliktsøgende og polemisk (fx "tvangs-tinglysning"),

Samlet set kan det konkluderes, at det officielle informationsmateriale blev oplevet som ingeniør-teknisk og teknokratisk, teksttungt og omfattende og derfor svært gennemskueligt. Dette har gjort sig gældende, fx når ingeniørrapporter blev fremsendt, og der indkaldes til et 'kapitel 1, paragraf 3'-møde. Der er også informanter, som har peget på, at de oplevede at sprogbrugen i diverse materialer fra kommunens side, så som på powerpoint-præsentationer, breve og rapporter var teknokratisk, dikterende og herskerteknisk. Formen, formaterne og omfanget er blevet oplevet som ekskluderende og forplumrende, selvom det er blevet afsendt med et ønske om gennemsigtighed, åbenhed og saglighed. For at skabe opmærksomhed og kritisk diskussion om projektet og for at komme i kontakt med berørte grundejere benyttede modstandergruppen sig bl.a. af flyere og sociale medier. Dette materiale blev af tilhængere og professionelle oplevet som splidskabende, usagligt og polemisk.

2. Oplevelsen af dialog og kommunikation

I forlængelse af oplevelsen af informationsmaterialerne er det selvsagt relevant at bemærke kommunikationen. Denne tematik vil adressere den måde, der er blevet kommunikeret på. Det er det relationelle og dialogiske ved processen omkring projektet, der her er i fokus. I modsætning her til fokuserede den forrige tematik vedr. 'informationen' på arten af informationer.

-    Der blev ikke lyttet
-   Der var ikke plads til dialog
-   De andre var aggressive og grænseoverskridende
- Vi holdt mange informationsmøder og lagde alt materiale ud
-   Vi troede det var et folkeligt projekt med opbakning. Det arbejdede vi ud fra.
-   Vi blev fejlciteret og misforstået i avisen
- Vi havde kun e-boks og det begrænsede vores dialog med lodsejerne.
- De andre havde en fordel, fordi de havde e-boks
-   De andre fortalte usandheder – 'fake news'
- Vi havde underprioriteret opgaven ift. behovet for medarbejderressourcer
- Kommunen lavede magtdemonstration med deres vetoret
-   Byrådet var nødt til at have vetoret i en sag som denne

Det bliver bemærket fra alle sider, at typen af projekt og proces var ny for alle parter. Det betød, at Kerteminde Kommune ikke havde standarder og erfaringer at basere projektet på. Kommunens kommunikationsproces blev følgelig mere reaktiv end proaktiv, fordi udfordringer og bekymringer blev forsøgt håndteret, efterhånden som de opstod. Dertil har der været en nogle signifikante fejl ved de forskellige udregninger og udmeldinger fra politikere og embedsværk; fejl som modstanderne ikke føler blev anerkendt, når de blev påpeget.

At man fra kommunens side ikke fik håndteret ændringen af bygherreansvaret mere gennemsigtigt og dialogisk, samt ikke fik adresseret og anerkendt usikkerheder omkring anlægs- og driftsudgifterne, har været en medvirkende årsag til, at der opstod mistro og tvivl. Denne manglende anerkendelse og de eventuelt manglende svar er blevet oplevet som afvisende, arrogant og manipulerende.

Medlemmer af sluselaugets bestyrelse beskriver, at de har følt sig begrænset, fordi de havde svært ved at kommunikere direkte med de berørte grundejere. Kommunikationen fra sluselaugets bestyrelse foregik primært via e-boks, som blev administreret af Kerteminde Kommune. E-boks måtte ikke bruges til at formidle materiale, der kunne opfattes som partsindlæg. Følgelig oplevede nogle medlemmer af bestyrelsen, at der var svært at kommentere på kritikken af projektet.

Samlet set har den måde, som kommunikationen er blevet grebet an på, bidraget til mistillid til projektet og til de parter, som har været engageret for og imod projektet.

Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at begge parter har oplevet hinanden som usaglige, manipulerende og konfrontatoriske, samt at flere har oplevet samtaler og møder, der var personligt grænseoverskridende. Det er endvidere bemærkelsesværdigt, at der er en fælles oplevelse af, at 'de andre' havde en magtfordel, som man måtte reagere på. Fx opleves tilhængernes mulighed for brug af e-boks som en klar fordel, hvorfor modstanderne griber til løbesedler. Samtidig oplever fortalere modstandernes brug af løbesedler og sociale medier som en fordel. De har en modsat oplevelse af e-boks som en hæmsko. Denne oplevelse af 'de andre' og 'deres magt' synes at påvirke voldsomheden og eskaleringen i kommunikationen.

3. Oplevelsen af projektets historik

En foreløbig skitseret tidslinje over projekts historik var genstand for interviewsamtalerne. Projektets historik har derfor stået centralt i evalueringen, men dertil var det under interviewene tydeligt, at hver informant havde brug for at bidrage med sit narrativ om processen og projektet.

Her udtales:

- Det skulle gå så hurtigt det hele
-   Vi havde været i gang i mange år (10 år)
- Lad os vente på en national løsning

Det er en vigtig iagttagelse, at der eksisterer forskellige oplevelser af, hvor længe projektet har været undervejs: For sluselaugene og alle dem, der havde fulgt projektets tilblivelse siden 2009, blev projektet oplevet som gennemarbejdet, velovervejet og parat til udførelse. For dem, som for første gang blev informeret om deres rolle i projektet i 2016, blev projektet oplevet som forhastet og uovervejet. De forskellige oplevelser af projektets tid har stor betydning for, hvordan den enkelte har forholdt sig til projektet. For modstanderne er denne oplevelse blevet forstærket af, at kommunikationen og processen ifølge dem ikke tog hensyn til, at projektet var nyt for dem. De oplevede, at der var for lidt plads til debat og diskussion og for meget fokus på de lovmæssige processer.

Her har vi illustreret, hvordan historikken begynder forskellige steder og hvornår modstanden intensiveres

4. Oplevelsen af partsdelingsmodellen og organiseringen

Dette har været et afgørende stridspunkt i projektet, og følgende udsagn henviser til de forskellige partsdelingsmodeller, der var på tale, samt organiseringen af sluselaug og bygherreansvaret.

- ● ● Partsdelingsmodellen var kompleks og uigennemsigtig
- ● ● Usikre anlægs- og driftsudgifter
- Det 'almene gode' er blevet alt for simpelt tolket
- ● Arbejds- og ansvarsfordelingen mellem sluse- og digelaug og kommunen var uklar
- ● Vi havde underprioriteret opgaven ift. arbejdsressourcer
- ● Tinglysning er nødvendig i en sag som denne
- Tinglysning var ulovlig
- ● Vi var nogle af de første til at forsøge at gennemføre denne type af projekt, vi fægtede i blinde
- Partsdelingsmodellen er så kompleks, at man nemt kan snydes
- Omfanget af uigennemsigthed og fejl samt manglen på anerkendelse fik os til at tro, at nogen forsøgte at snyde
- ● Modellen blev lavet om flere gange i forsøg på at imødekomme kritikken
- ● ● Kommunen bør være bygherre og driftsansvarlig

Mod forventning er det ikke størrelsen på de økonomiske bidrag, der er væsentlig for modstanderne. Derimod var det for modstanderne selve partsdelingsmodellen og det bygherreansvar som sluselaug, og derved lodsejerne, fik tildelt. De ønskede i stedet en fuld offentlig finansiering enten via stat eller kommune. For alle modstandere har det haft betydning, at det har været uigennemsigtigt, hvordan de enkelte lodsejeres bidrag var blevet beregnet. Det fremhæves, at partsdelingsmodellens beregninger har været så komplekse, at selv kommunen havde svært ved at redegøre for de principper, som den var baseret på. Komplexiteten skyldes blandt andet, at modellen involverer mange partshavere fordelt over et stort, kuperet og varieret geografisk område med land- og byzoner, erhverv, institutioner, helårsbeboelse, sommerhuse m.m.

Hertil er det væsentligt at bemærke, at kommunen understreger, at de havde undervurderet opgavens kompleksitet, og at de ikke havde prioriteret nok ressourcer og kompetencer til projektet fra start. Det var primært tænkt som et teknisk projekt, og det bemærkes, at projektet skulle være tænkt mere helhedsorienteret med større fokus på de juridiske, økonomiske, organisatoriske og kommunikative aspekter af projektet.

I partsdelingsmodellen konkretiseres ansvarsfordelingen også. Det er værd at bemærke at fortalere for projektet oplevede, at ansvarsfordelingen mellem sluselaug og kommunen var uklar, og at det var uklart, hvilken bemyndigelse lauget egentlig havde. Det nævnes af tidligere medlemmer af det andet sluselaug, at de snarere blev betragtet som et kommunalt byggeudvalg end som et egentligt laug med bemyndigelse til at varetage projektet.

5. Oplevelsen af de tekniske løsninger

Projektet indbefattede en i dansk sammenhæng ny type sluseløsning samt forhøjninger af diger og højvandsmure. De forskellige løsninger har været et centralt samtalepunkt, primært fordi slusen var defineret som et nytænkende pilotprojekt, mens diger og højvandsmure var relativt traditionelt udtænkt og placeret i områder med store herlighedsværdier.

- Usikker teknisk løsning
- Det er et for uambitiøst projekt – vandet vil bare komme fra andre steder
- ● Eksterne konsulenter har gennemtjekket kvaliteten af den tekniske løsning
- Konsulentrapporterne er betalt arbejde, købte argumenter
- ● Projektet vil føre til grimme landskaber – naturmæssigt og æstetisk
- ● Det er den bedste løsning, nu her

Selve slusen skulle være et pilot- og eksempelprojekt og var årsagen til, at Realdania i sin tid gik ind i projektet, men begejstringen blev hos borgerne vendt til bekymring, fordi løsningen blev oplevet som teknisk usikker.

Det er væsentligt at notere, at det især var under kommunalvalget, at usikkerheden omkring de tekniske forhold begyndte at få plads i debatten omkring projektet. For at imødekomme usikkerhed og tvivlsspørgsmål indhentedes kommunen en Second Opinion.

Den rapport fremhævede og påpegede en række usikkerheder, fx tilsanding, men bakkede op om løsningen, såfremt usikkerhederne blev adresseret. Dog virker det som om, at tvivlen om slusens holdbarhed blandt grundejerne var cementeret, og rådgiverrapporternes uvildighed blev ikke anerkendt af alle. Da sluselaugget skulle overtage bygherreansvaret, påvirkede denne tvivl tilslutningen til projektet.

Udformningen af diger og højvandsmure bliver af flere også omtalt som udpræget tekniske løsninger uden nok fokus på æstetik og med et manglende fokus på det rekreative og bylivsmæssige miljø. Digerne ville også nogen steder begrænse beboernes udsigt, og særligt de små strandhuse ved Sydstranden var imod løsningen. Holdningerne til de tekniske og æstetiske aspekter ved projektet deler sig imellem de tre informantgrupper, men modstanderne og fortalere er enige om, at projektet var tænkt for ingeniørteknisk, og at det manglede æstetiske og rekreative kvaliteter. Især højvandsmurene og diget, som først var tænkt til at skulle beklædes med græs, der efter sigende ikke måtte betrædes, vakte modstand og irritation. Sydstranden er en af Kertemindes mest velbesøgte strande, og man frygtede, at stranden ville blive mindre attraktiv som følge af projektet.

6. Oplevelsen af risiko

Området har gentagende gange været påvirket af forhøjet vandstand, hvilket har haft materielle og økonomiske konsekvenser. Dertil fastslås det af alle informanter, at det er en kendsgerning, at vandstanden på sigt vil stige, og at der vil komme stadigt flere og kraftigere stormfloder. Følgelig har det været relevant at undersøge og fremhæve, hvorvidt og hvordan informanterne oplever risikoen for, at vandet kommer, og om erfaringerne med vand på egen grund har indflydelse på, om man var tilhænger eller modstander af projektet.

- Koden på 2,20 betød at for mange ikke havde prøvet vandet på egen krop. Vi skulle have holdt den på 1,80.
- Koden på 2,20 skulle sikre os mod en 100-års hændelse, og det skulle skabe tryghed.
- Der er sikret mod en 100-års hændelse, og det forhindrede nærhed. Det virkede abstrakt.
- Det er et for uambitiøst projekt – vandet vil bare komme fra andre steder.
- Når man har boet her længe, kender man vandet. Det er noget man kan håndtere selv eller i det lokale fællesskab.
- En national løsning kommer før vandet kommer
- Vandet kommer før en national løsning

Det er væsentligt at bemærke, at der er signifikante forskelle i oplevelsen af risiko, men at dette ikke deler sig mellem modstandere og fortalere.

I denne konkrete evaluering har det umiddelbart heller ikke haft betydning, om man har erfaret vandet på egen krop – i eget hus eller egen have. Det blev bemærket flere gange i flere samtaler og ved dialogmødet, at alle er enige om, at vandet kommer, og at det således ikke er 'klimaskepsis', som forhindrer projektet. På tværs af informanterne fremhæves det dog, at fastsættelsen af koten på 2.20 var væsentlig for modstanden, fordi projektet dermed involverede en del grundejere, som ikke havde haft vand tæt på.

7. Oplevelsen af rimelighed og retfærdighed

Som nævnt var et væsentligt diskussions- og konflikt punkt ved det konkrete projekt partsdelingsmodellen, som konkretiserede hvem, der skal betale hvad, og hvordan ansvaret fordeler sig. Denne tematik omhandler oplevelsen af rimelig og retfærdighed ved denne model.

-   Der blev ikke lyttet, der var ikke plads til dialog
-    Man må beskytte sin egen bolig
- Lad os vente på en national løsning
-    Kommunen bør være bygherre og driftsansvarlig
- Det 'alment gode' blev for simpelt tolket
-   Kommunens gæld er så stor, at det ikke er en mulighed, at kommunen betaler det hele.
-    Den nuværende lovgivning bevirker, at vi lokalt skal vælge mellem velfærd eller klima. Det er uholdbart.
- Grundlaget for interessetilkendegivelsen blev radikalt ændret da bygherreansvaret overgik fra kommunen til sluselauget
-   Kommunen eller staten må tage ansvar for denne opgave
- Kommunen lavede magtdemonstration med deres vetoret
-   Byrådet var nødt til at have vetoret i en sag som denne
-   Det må være en solidarisk løsning

Det var indledningsvist tydeligt, at der var grundlæggende forskellige oplevelser af rimeligheden og retfærdigheden i forhold til finansieringen og ansvarsfordelingen i det konkrete projekt. Det kan observeres, at stridigheden på en måde rækker udover det konkrete projekt, fordi det relaterer sig til ideologiske overbevisninger. Holdningerne spænder fra en pragmatisk indstilling om, at projektet er nødvendigt, og at det er det bedste projekt, vi kan realisere nu og her, til at det ikke er borgernes ansvar, og at der må findes en kollektiv kommunal eller statslig løsning, der ikke involverer borgerne som partshavere.

På tværs af tematikker

Ud fra det samlede overblik over de forskellige normative argumenter er det væsentligt at notere sig, at fortalere og modstandere af projektet udtrykker mange af de samme argumenter, og at der er mere enighed, end man umiddelbart skulle antage. Der eksisterer med andre ord ikke en egentlig to-delning, eller tredeling, i argumenterne, som i stedet er forbundet på kryds og tværs af tredelingen.

Billede: Emmy Laura Perez Fjalland

Ståsteder og argumenter

En af de overraskende pointer i evalueringen er, at vi, når vi ser på argumenterne, ikke kan opdele modstandere og tilhængere i to adskilte grupper. Analysen viser, at der er meget, som informanterne er enige om, og at der ikke er nogen lige vej til et ja eller et nej. For at strukturere de argumenter, som hver enkelt lægger vægt på, har vi lavet nedenstående fire modsætningspar.

Pragmatisk indstilling
"What's not to like"
Målet helliger midlet

Principiel indstilling
Det er uretfærdigt
Målet helliger ikke midlet

Fokus på **individets ansvar**
Man må beskytte sig selv

Fokus på **kollektivt ansvar**
Beskyttelse er et kollektivt anliggende

Tillid til projektet
- teknisk og processuelt

Mistro til projektet
- teknisk og processuelt

Oversvømmelse er et **konkret og akut problem**

Oversvømmelse er et **abstrakt problem**, som først er relevant om lang tid

Figuren er opbygget omkring to vertikale rækker, hvor sammensætning af de forskellige argumentatoriske ståsteder, med stor sandsynlighed, vil lede til enten et 'ja' (venstre) eller et 'nej' (højre). Den skal også læses horisontalt, hvor der er fire spændingsfelter. Umiddelbart er hver ende af spændingsfeltet hinandens modsætning. I alt giver figuren otte ståsteder, som hver enkelt person kan sammensætte og tillægge vægt på forskellig vis.

Det øverste spændingsfelt forbinder en pragmatisk med en principiel indstilling til projektet. Det pragmatiske ståsted lægger vægt på, at det er vigtigt at få løst problemet med oversvømmelse, og at det aktuelle projekt er den bedst mulige løsning her og nu. Det pragmatiske ståsted henter sin argumentatoriske kraft fra det nederste spændingsfelt og oplevelsen af, at oversvømmelse er et akut og konkret problem, som skal løses hurtigst muligt. Derimod henter det principielle ståsted sin argumentatoriske kraft fra såvel mistro til projektets teknik, utilfredshed over processen og i et argument om at et kyst- og stormflodsprojekt skal løses kollektivt via kommune eller stat.

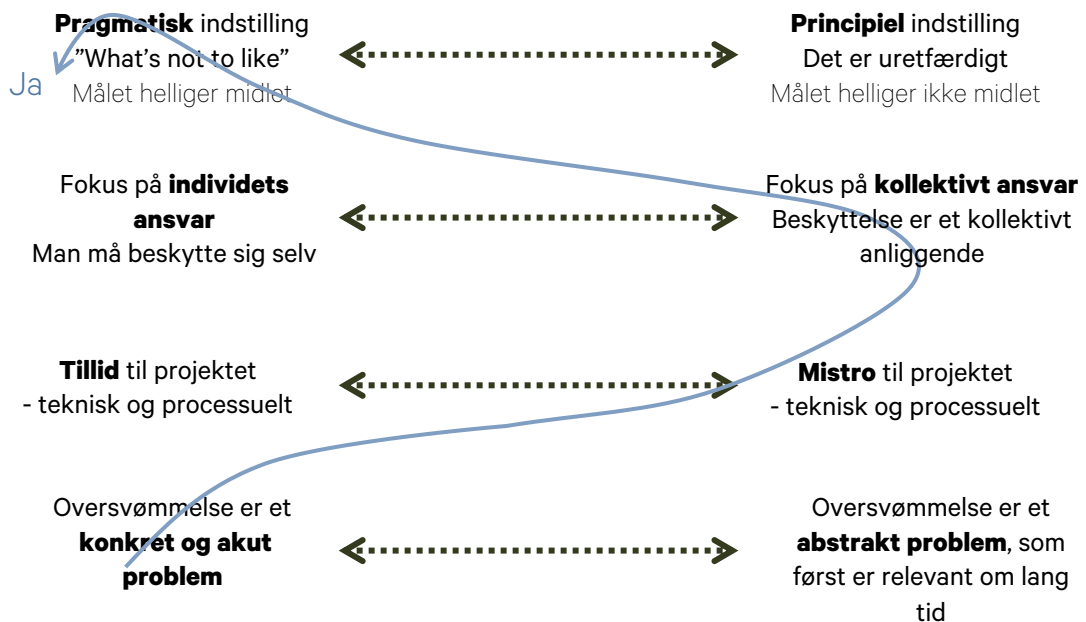
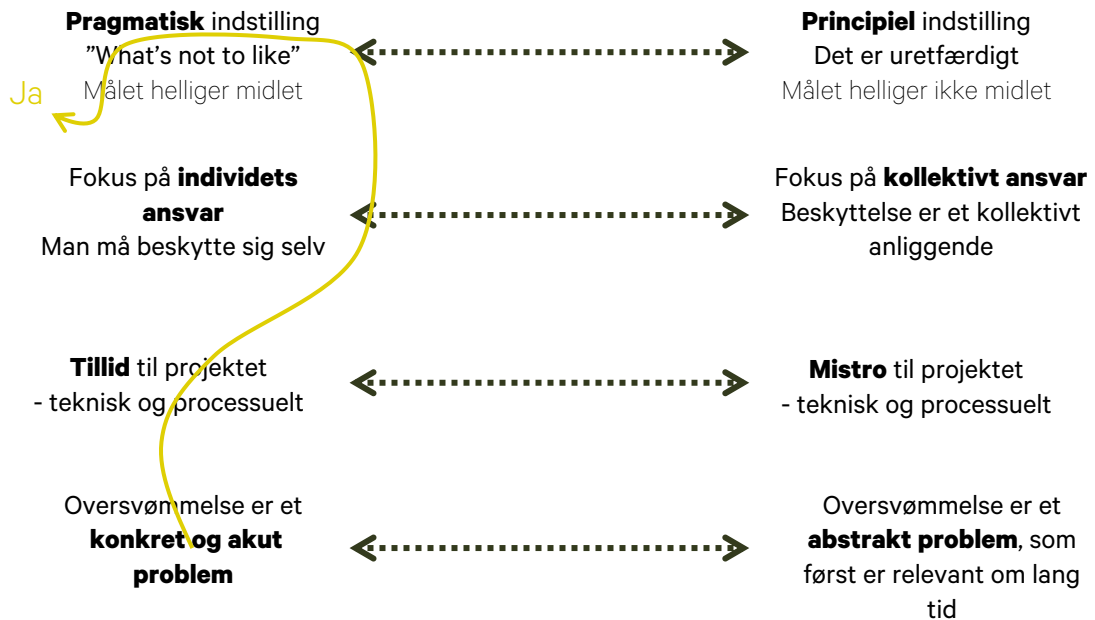
Det næste spændingsfelt er mere ideologisk orienteret. Ståstedet på venstre side vil tale for, at det er den enkelte grundejers ansvar at beskytte sig selv – enten alene eller via et sluselaug. Ståstedet til højre vil advokere for at det må være et kollektivt anliggende, forstået som at det må være enten kommunen eller staten, der må være ansvarlige.

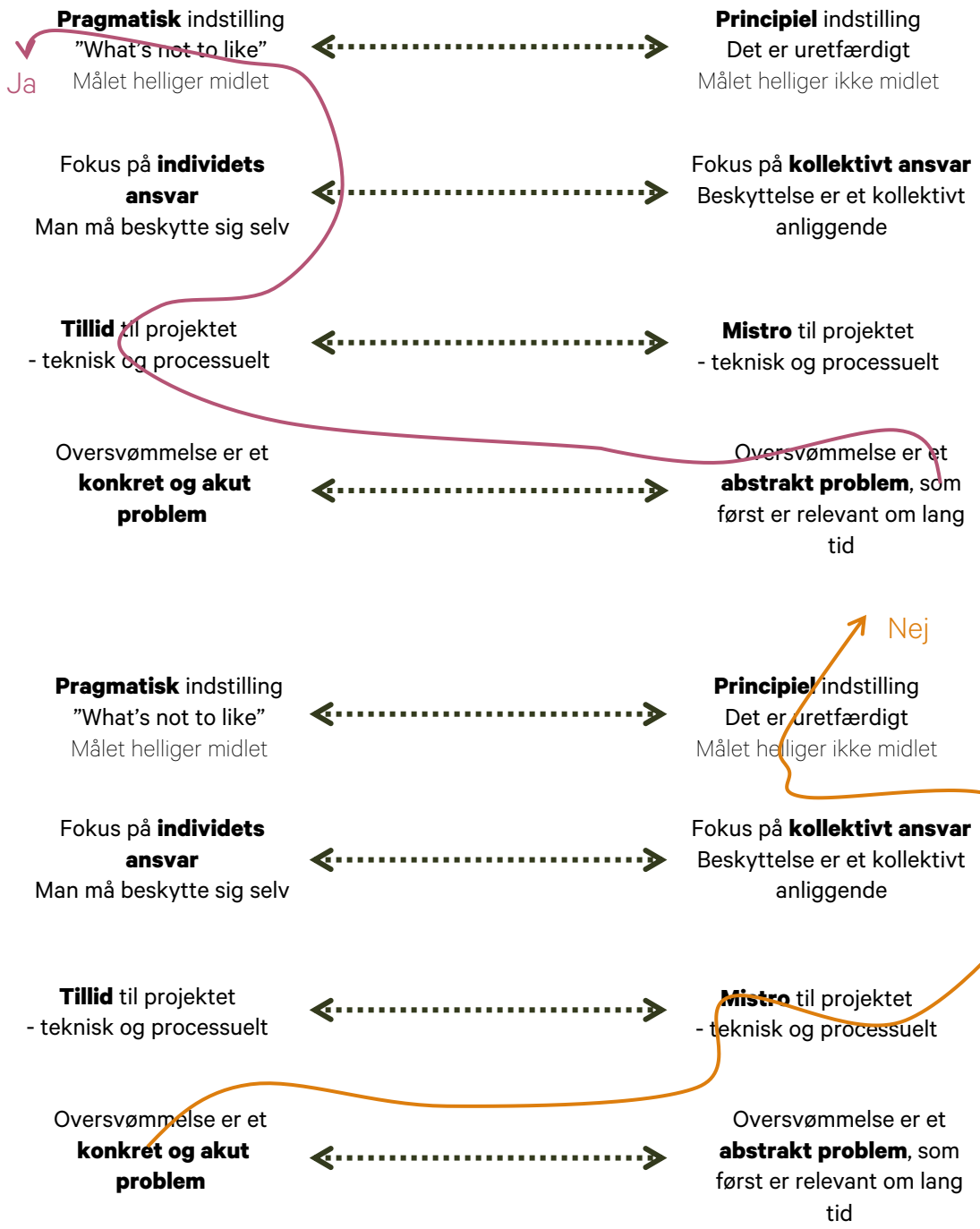
Det tredje spændingsfelt handler om relationen til et konkret givent projekt, organisering, model og/eller ledelse. Denne stillingtagen vil som oftest have rod i det enkelte projekt og den proces, som det er udviklet igennem, men ofte vil en forudindtaget holdning til en given kommune eller lokal arbejdsgruppe også have betydning.

Det nederste spændingsfelt handler om, hvordan man reagerer på usikkerheden ved hvor, hvornår og i hvilket omfang, 'vandet' kommer. I forrige afsnit om 'Informanter og tematikker' konkluderede vi, at vi ikke kunne se tydelige positioneringer i forhold til, om man havde oplevet vandet på egen krop. Dette ses bl.a. ved, at størstedelen af modstanderne har haft vand i deres hus eller kælder. Dog kan vi, som skrevet ovenfor, se, at dem, der indtager det pragmatiske ståsted, "noget må gøres hurtigst muligt", typisk oplever vander som en konkret og relativt akut fare.

Nedenfor har vi illustreret seks eksempler på forbindelser mellem argumenterne. De seks eksempler er baseret på interviews og repræsenterer tre, som stemte ja, og tre, som stemte nej.

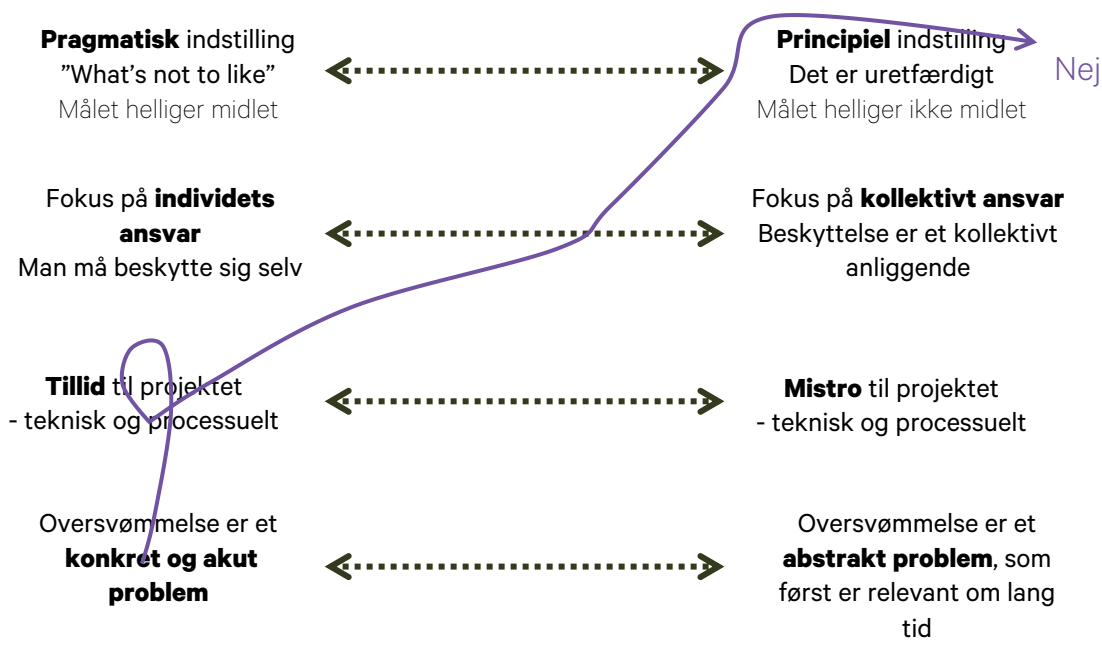
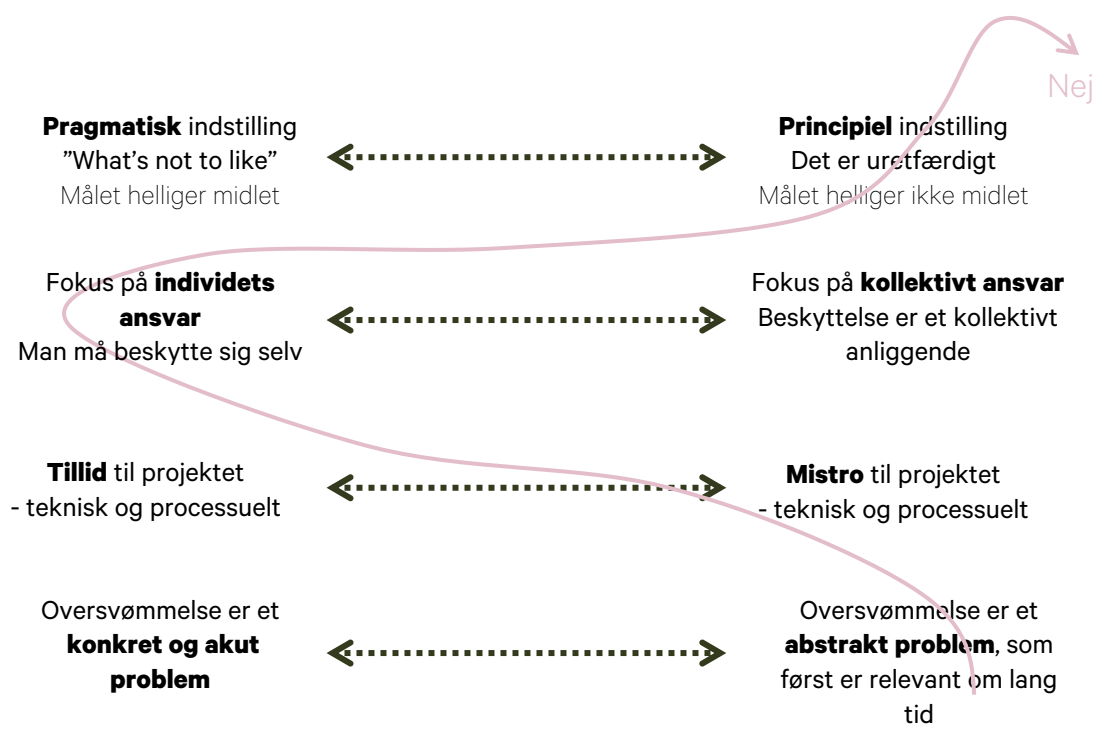

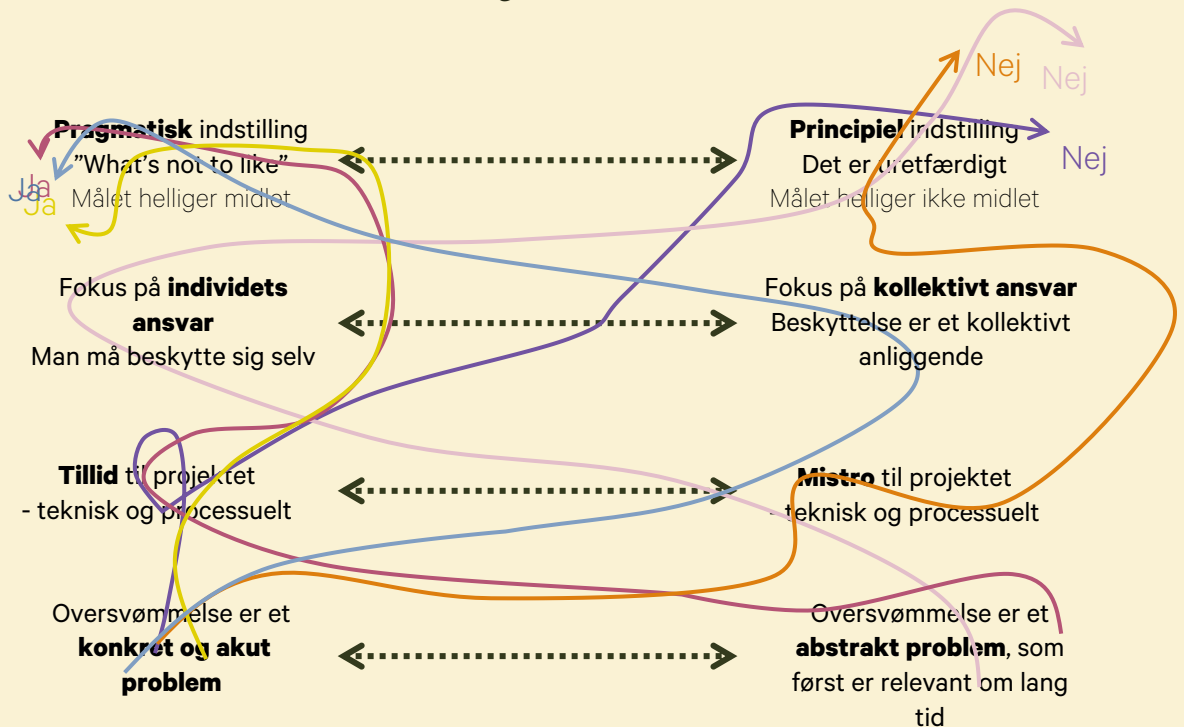

Ja

Nej

Samlet – 6 forbindelser

Figuren viser, at der ikke er nogen 'rene' argumentationslinjer. Argumenterne er i langt de fleste tilfælde komplekst sammensat, det gælder i det aktuelle projekt og i andre sammenhænge. Konklusionen er derfor ikke ny, men i denne sammenhæng er det en væsentlig og frugtbar pointe, fordi det viser, at der er mulighed for dialog på tværs af grupperingerne. Er der et dialogisk klima i et projekt, vil det være muligt at diskutere projektet, finde ud af hvad man er enige om, og hvad man er uenige om. Dette vil styrke muligheden for at finde kompromisser.

Del C

Anbefalinger

Anbefalinger

De syv tematikker og de fire spændingsfelter med otte ståsteder har deres udgangspunktet i kyst- og stormflodsprojektet i Kerteminde. Det må dog formodes, at de også vil være aktuelle i andre kommuner, hvor det besluttet at igangsætte kyst- og stormflodsprojekter, der dækker et større opland med mange berørte parter. På den baggrund formuleres i dette afsnit anbefalinger til andre kommuner, borgere, laug og andre, som måtte gå i gang med lignende projekter. Der er tillige to anbefalinger til Kystdirektoratet og en til Realdania.

Kommuner

Etabler et stærkt team med de nødvendige ressourcer og de rette kompetencer

Kyst- og stormflodsprojekter, som placerer sig over store arealer med mange berørte parter, er for mange kommuner en ny og kompleks opgave, der vil trække på tekniske, miljømæssige, juridiske, politiske, økonomiske, landskabsarkitektoniske og processuelle kompetencer. De processuelle kompetencer må favne både det bureaukratiske, det politisk-strategiske samt samarbejdet med de mange forskellige grundejere. Det er nødvendigt at håndtere disse komplekse projekter holistisk, og det er nødvendigt at overveje, om den enkelte kommune har alle de nødvendige kompetencer, eller om man er nødt til at tilknytte særlige kompetencer til projektet.

Laug og kommuner

Skab en klar organisering med tydelige mandater og ansvar

Finansieres et kyst- og stormflodsprojekt gennem en partsdelingsmodel vil det være nødvendigt at etablere en organisation, som forvalter det delte ansvar og den delte indflydelse, som partsdelingsmodellen fordrer. I Kerteminde blev der nedsat et sluselaug, som dog havde svært ved at finde sin rolle, særligt i forhold til kommunen, men også i forhold til de borgergrupperinger, som opponerede mod projektet. Det er nødvendigt at være klarere på opgave- og ansvarsfordeling mellem kommune og den organisation, såsom et sluselaug, der nedsættes, og hvordan der kan føres dialog og kommunikation. Hver enkelt aktør skal være klar på sit mandat.

Laug og kommuner

Lav en let forståelig partsdelingsmodel og appeller til solidaritet mellem bidragsydere

Vælges en partsdelingsmodel skal man udvikle en relativt simpel og gennemskuelig model for, hvordan udgifterne til anlæg og drift fordeles. Det skal tydeligt kommunikeres, at det pga. projektets kompleksitet ikke er muligt at lave en fordeling, som af alle vil opleves som 100 % retfærdig. I stedet skal der appelleres til solidaritet (forstået som et fælles anliggende for de berørte lodsejere) mellem bidragsyderne, og man skal bestræbe sig på at skabe en model og en proces, hvor alle oplever, at de har en fordel ved at være en del af løsningen.

Laug og kommuner

Sæt nok ressourcer af til dialog og til let tilgængelig, men præcis information

Det er vigtigt ikke at undervurdere mængden og arten af information og dialog, som er nødvendig for at køre et kyst- og stormflodsprojekt. En stor del af formidlingen omhandler relativt svært forståelige juridiske, økonomiske og tekniske emner, som skal oversættes og forklares uden at blive forsimplet. Det er derfor nødvendigt at afsætte nok ressourcer og tid til at formidle og diskutere projektet. Dette arbejde skal gennemtænkes forud for, at projektet sættes i gang, og diskussionerne skal tages forud for større beslutninger i byråd og evt. laug.

Kystdirek-
toratet

Sæt jeres viden i forhold til proces og finansiering mere i spil

Kystdirektoratet har bidraget med rådgivning og udtalelser i forbindelse med projektet i Kerteminde. Alle parter udtrykker dog, at Kystdirektoratet gerne måtte involvere sig endnu mere og særligt bidrage med rådgivning på proces samt de juridiske og finansielle aspekter. Flere og mere operationelle erfaringer med partdelingsmodeller efterspørges tillige.

Kystdirek-
toratet

Overvej alternative finansieringsmodeller

Partdelingsmodellen er som beskrevet ovenfor den mest realistiske model i de fleste kommuner. Den har dog, som det er vist med projektet i Kerteminde, en række ulemper i forhold til at skulle implementeres i store og komplekse projekter, der strækker sig over store områder med både by- og landzone. I Kerteminde har flere af modstanderne advokeret for en løsning, hvor enten kommune eller stat påtager sig både finansiering, bygherreansvar og efterfølgende drift og vedligehold. På grund af anlægsloft og en trængt kommunal økonomi er denne løsning dog svær at gennemføre i de fleste kommuner. Skal flere store og komplekse projekter gennemføres kan det være nødvendigt at overveje, om kommunerne skal have bedre muligheder for at finansiere kyst- og stormflodsprojekter, og om de skal gøre det uden at projekterne belaster kommunernes anlægsloft.

Realdania

Det er vigtigt, at I giver kloge penge

Realdania lægger normalt stor vægt på, at økonomisk støtte til anlæg suppleres med støtte til relevante forundersøgelser samt opbygning af en stærk og bæredygtig organisering og proces. Støtte til organisering og proces kan med fordel prioriteres stærkere i kommende projekter af lignende karakter, og Realdania kan i denne sammenhæng med fordel også bidrage med at overføre viden fra projekt til projekt, så den enkelte kommune har solidt videngrundlag at starte fra. Derudover må Realdania gerne insistere på at være aktiv i styregrupper og være sikker på, at deres bidrag og de betingelser, som følger med bevillingen, er kommunikeret tydeligt til alle, der har part i projektet. Det er følgelig vigtigt, at Realdania ikke kun er tæt på fx kommunen, men også et eventuelt laug og dets medlemmer.

Alle parter

Vær bevidst om at kyst- og stormflodsprojekter aktiverer grundlæggende ideologiske forskelle

Det er tydeligt, at projektet i Kerteminde aktiverer grundlæggende ideologiske forskelle og emotionelle forhold, fordi det vedrører store spørgsmål såsom klimaforandringer, oversvømmelse, privat ejendomsret og fælles økonomi og ansvar. Det er væsentligt at tænke dette aspekt ind i processen og at være klar til at håndtere både store spørgsmål og følelser. Affejes og undervurderes disse spørgsmål og følelser risikerer man, at omfanget af både tvivls-, bekymrings- og stridsspørgsmål vokser unødigt. Vær klar til at tage diskussionerne som et fælles anliggende og insistér på, at alle parter skal lytte til hinanden. Træf efterfølgende de nødvendige beslutninger åbent og gennemsigtigt og hold dernæst fast i dem.

Alle parter

Opbyg tillid

Vil man etablere et kyst- og stormflodsprojekt gennem en partsdelingsmodel skal man tage konsekvensen af, at det er et projekt med mange uafhængige parter. Et stærkt projekt bygger på en værdi om, at ingen part unødigt dominerer de andre parter. Fra andre typer af anlægsprojekter med mange parter vides det, at opbygning af tillid er afgørende for at dette kan lykkes. Dette skal ske gennem gensidig dialog om og indsigt i de forskellige parters tilgang til og forbehold overfor projektet. Herigennem opbygges en tillid til, at de forskellige parter anerkender og forstår hinanden. Denne tillid er afgørende, når der skal træffes beslutninger, som kun sjældent vil stille alle tilfredse. Det centrale er, at hver enkelt part ved, at beslutningerne er truffet på et oplyst grundlag og på en gensidig anerkendelse af de forskellige tilgange til projektet.

For at opbygge tillid og skabe grundlag for at gøre et kyst- og stormflodsprojekt til et fælles anliggende er det væsentligt at være opmærksom på, hvordan der kommunikeres, hvilke informationstyper, der bruges, og hvor møder afholdes. De forskellige informationer og medier har betydning for, hvordan dialog skabes, tillid opbygges, og hvordan der vil blive interageret med informationerne efterfølgende.

Alle parter

Tag en åben og grundig debat om finansiering, bygherrerolle og driftsansvar og hold derefter fast

Finansiering, bygherrerolle og driftsansvar har været de mest debatterede emner i Kerteminde. Modstanderne har haft som hovedargument, at større kyst- og stormflodsprojekter bør være enten et rent kommunalt eller et rent statsligt ansvar, mens kommunen har argumenteret for, at det pga. anlægsloft og en presset kommunal økonomi ikke har været muligt at gennemføre projektet med ren kommunal finansiering. Situationen vil med stor sandsynlighed være den samme i mange andre kommuner. Vælges en partsdelingsmodel, hvor bygherrerolle og driftsansvar placeres i en organisation såsom sluselaugget i Kerteminde, er det afgørende, at finansieringsmodel, bygherrerolle og driftsansvar diskuteres åbent og bredt, og at alle argumenter for og imod kommer frem i lyset. En af udfordringerne i Kerteminde har været, at disse grundlæggende beslutninger er blevet ændret undervejs. Den grundige debat skal lede frem til, at beslutningerne tages med bred opbakning og et fælles udgangspunkt, så de ikke behøver at blive ændret undervejs.

Del D

Kommentarer

Kommentarer

Med respekt for de forskellige erfaringer, perspektiver og narrativer om kyst- og stormflodsprojektet i Kerteminde og den tilknyttede processen har vi valgt at lade det være muligt for undersøgelsens deltagere at kommentere evalueringen. Det har været muligt for deltagerne at vælge om disse kommentarer og udlægninger skulle blive en del af evalueringen og fremgå offentligt. Nedenfor findes disse.

Kommentar fra Carsten Rosendal, borger og medlem af ‘Arbejdsgruppen for et ansvarligt sluseprojekt

”Vi har i mindst de seneste 10 år fået at vide, at vi står over for store klimaforandringer. Men hvorfor er det vi får hyppigere stormfloder og skybrud? - Det er fordi der til atmosfæren udledes enorme mængder drivhusgasser. Og hvem er det, der udleder alle disse gasser? - Det gør vi allesammen! Og hvem er det så, der skal betale for klimasikringen? - Det skal vi allesammen! Med denne enkle og ubestridelige logik kan enhver partsdelingsmodel skrottes til fordel for kommunale og tværkommunale klimatilpasningsprojekter underlagt national overordnet styring og finansieret efter solidariske principper.

Den første projektbeskrivelse anbefalede, at alle op til kote 180 cm skulle bidrage til projektet. Da det blev forelagt Kystdirektoratet, anbefalede de at øge det til 220 cm.; argument herfor har sikkert været, at så var løsningen fremtidssikret. Problemet er bare, at det vil gøre yderligere 200 borgere til berørte parter, som imidlertid har en forsvindende lille risiko for at blive oversvømmet i de 30-40 år, der er slusens forventede levetid. Hermed bliver de gennem partsdelingsmodellen pålagt en uproportional høj byrde i forhold til deres reelle risiko. En kommune kan godt pålægge nogle borgere en byrde; men der skal være et rimeligt forhold mellem byrdens størrelse og den opnåede værdi; specielt når byrden er en investering i 20-50.000 kroners klassen. I forhold til politikkerne har det dog sikkert været en god ide, da der så bliver flere borgere til at betale for projektet.”

Kommentar fra Iben Høj, borger og medlem af 'Arbejdsgruppen for et ansvarligt sluseprojekt'

”Jeg har en kommentar vedr. kommunens andel – noget jeg ikke synes bliver fremhævet i rapporten og som faktisk også har været et altafgørende og springende punkt for os: Kommunens andel af finansieringen er latterligt lavt. Skønt en stormflod vil ramme alle kommunens borgere pga. byens lave placering tæt ved vandet, er det besluttet at den samlede anlægsudgift (minus tilskud fra Real Dania på lidt under 15 mio.) kun fordeles på de lodsejere, hvis grunde ligger på kote 2.20 cm eller lavere. En højvandssikring af Kerteminde og dens vitale almennyttige infrastruktur (f.eks. læge- og rådhus), bevaringsværdige bygninger (historisk købstadsmiljø) og øvrige kulturværdier vil komme alle borgerne til gavn og ikke kun dem, der bor i de lavtliggende områder. Kerteminde Kommune deltager som lodsejer med blot 3.8 mio. til dækning af kommunens direkte berørte ejendomme, samt enkelte ambulanceveje. Det reelle bidrag til dækning af infrastruktur og alle kommunens services er sat til blot 1.6 mio kr. Kommunen ser i sin ansvarsfordeling fuldstændig bort fra sluseanlæggets nytte og gavn i forhold til almennyttig infrastruktur og kommunens evne til at fungere under vand – heriblandt naturværdier, påvirkning af grundvandsspejl, beskadigelse af havnearealet inkl. Renaissancehavnen, turismeerhvervet, borgerservice, samtlige veje, udgifter sparet på beredskabet mm.”

